

Internationaal vermaarde filosoof in Leuven

Wie Engels als moedertaal heeft, is een vrijbouter

Slechts weinig filosofen slagen erin zo hun stempel te drukken op het politieke debat als **Philippe Van Parijs**, professor aan de universiteiten van Louvain-la-Neuve en Harvard.

Dinsdag komt hij in Leuven spreken in kader van de 'Lectures for the 21 century'.

Ward Neyrinck & Maarten Goethals

Veto. Onafhankelijk weekblad van de Leuvense student, 7 november 2007

“Linguistic Justice for Europe, Belgium, and the world” is de titel van zijn voordracht. De thematiek handelt over rechtvaardigheidsproblemen die zich stellen in een context van taaldiversiteit. Dit wil zeggen: wanneer niet iedereen dezelfde moedertaal spreekt. Wanneer dat het geval is, stelt Van Parijs, dan kan de éne gemeenschap onrechtvaardig behandeld worden door de andere. Van Parijs: “Ik stel de vraag naar onrechtvaardigheden op basis van taal en naar eventuele, praktische oplossingen bij misbruik.”

Philippe Van Parijs: Uitgangspunt van mijn redenering is het bestaan van een lingua franca. De term lingua franca verwijst naar de taal die op grote schaal als gemeenschappelijk communicatiemiddel wordt gebruikt tussen mensen met een verschillende moedertaal. Internationaal gezien is dat het Engels, voor België het Frans. Het bestaan van een lingua franca biedt enorme voordelen. Zo is het aantal mensen dat men ermee kan bereiken enorm.

Illegaal downloaden

Veto: Wat is er onrechtvaardig aan een lingua franca?

Van Parijs: Er zijn drie interpretaties van taalkundige onrechtvaardigheid. In de eerste interpretatie beschouw ik de lingua franca als een publiek goed waarvoor men moet

betalen om het te verwerven. En dat betalen mag je zelfs letterlijk zien. Wie geen Engels spreekt, moet inspanningen leveren in de vorm van tijd, geld en het volgen van lessen, om de taal te leren en dus te kunnen genieten van de voordelen die zij biedt. ?Native speakers? betalen natuurlijk niets. Zij hebben geen kost, want ze worden met de taal grootgebracht. Iemand met de lingua franca als moedertaal is daarom, in mijn ogen, een vrijbuiters. Hij kan naar om het even waar in de wereld reizen en er zich in zijn eigen taal verwoorden. Terwijl wie een andere taal spreekt, moeite moet doen om, in dit geval, Engels aan te leren.

Een theoretische mogelijkheid om die onrechtvaardigheid ongedaan te maken, is het invoeren van een “taalkundige taks”. Naties, zoals de Verenigde Staten van Amerika en het Verenigde Koninkrijk moeten voor mij taalbelastingen betalen. Zo simpel. Maar ik zie Bush en Brown niet onmiddellijk met geld over de brug komen. Een veel realistischer oplossing is ?poaching the web?. Dat is vrijelijk gebruik maken van alle Engelstalige informatie die op het web te vinden is, zonder zich druk te maken om intellectuele- en andere eigendomsrechten.

Veto: Pleit u nu voor het illegaal downloaden als een soort straf?

Van Parijs: «Het gaat niet om straffen, maar om compenseren. Ik noem het “compensatory free-riding”. Aan informatie hangt een prijs vast en men verliest inderdaad geld wanneer anderen er zonder betalen gebruik van maken. Toch pleit ik voor een massaal fotokopiëren uit Angelsaksische boeken en het downloaden van Angelsaksische artistieke producten zoals films en muziek. Dat soort free-riding is immers klein bier vergeleken met de massale free-riding van al diegenen die Engels als moedertaal hebben.

Veto: Wat zijn de andere vormen van taalkundige onrechtvaardigheid?

Van Parijs: Een tweede onrechtvaardigheid is kijken naar de individuele voordelen die men heeft als ?native speaker? van een lingua franca. De ene mens heeft het geluk als kind een taal te leren die nuttig is, terwijl de andere een taal leert die bijna nergens anders gebruikt wordt. Engels spreken biedt bijvoorbeeld een enorm voordeel op de arbeidsmarkt of bij internationale politieke onderhandelingen. Een oplossing voor dat probleem is disseminatie: het uitbreiden van de kennis van het Engels. Om dat te

bereiken pleit ik voor een verbod op dubbing. Engelstalige televisie bekijken met ondertitels verhoogt de kennis van de taal: zowel van het Engels als van de taal van de ondertitels. Het is dan ook niet toevallig dat de kennis van Engels veel beter is in kleine landen als Finland en België, dan in grote landen als Frankrijk of Duitsland. In die kleine landen is het niet rendabel te dubben.

«Op lange termijn worden de Engelstaligen bovendien slachtoffer van hun eigen taal. Omdat iedereen overal spontaan Engels spreekt, verliezen zij elke mogelijkheid om op een degelijke manier een andere taal te leren.

Veto: Dan rest nog de laatste onrechtvaardigheid.

Van Parijs: Dat is het verschil in prestige tussen verschillende talen. Omwille van de sterke positie van de lingua franca gaat men geloven dat die taal superieur is. Dat verschil tussen talen wegwerken, gebeurt door demystificatie. Je kan dat door te spotten met het feit dat Engels eigenlijk gewoon een mengeltaaltje is van een oude Germaanse taal, met een flinke scheut Normandisch Frans erbij, gekruid met een occasioneel Grieks of Latijns woord. Een mishmash, met andere woorden. Een andere mogelijkheid is een symbolische publieke bewering dat alle talen gelijk zijn. Dat zou de Europese Unie kunnen doen. Het probleem is alleen dat de realiteit de bewering volledig zal tegenspreken, alleen al vanwege het feit dat de mededeling waarschijnlijk om pragmatische redenen in het Engels zal gebeuren. Daarom pleit ik voor het principe van taalterritorialiteit. De eigen taal van een gebied moet de 'koningin' van alle talen zijn. Migranten moeten verplicht worden de taal van het gebied te leren waarin ze gaan wonen, en dat moet ook de taal zijn waarin het bestuur plaatsvindt. Wel moet de taalvrijheid blijven in een beperkt aantal zones, bijvoorbeeld aan de universiteiten. Het omgekeerde zou immers academische zelfmoord beteken